

NIEUWSBRIEF

Nr 84 - April 2023

NIEUWS

HELDEN VAN HET VERZET

Tussen zaterdag 6 mei om 18 uur en maandag 8 mei om 20.30 uur worden in het fort van Breendonk 6000 namen voorgelezen van verzetsstrijders die tussen 1940 en 1945 zijn omgekomen. Dit evenement is een initiatief van de vzw Helden van het verzet en werd mogelijk gemaakt door het project "Wikibase Verzet" van CegeSoma.

► Lees meer

AGENDA

STUDIEDAG OVER HET VERZET

Op 10 mei 2023 organiseert het FelixArchief in samenwerking met CegeSoma en het Vredescentrum een studiedag over het verzet in Antwerpen. Historici maken de balans op van het onderzoek.

► Lees meer

DE BENDE VAN NIJVEL

Op vrijdag 12 mei van 14 tot 16.30 uur nodigt de vzw 'Vrienden van het CegeSoma' u uit in het kader van de Ontmoetingen Publieksgeschiedenis, voor een conferentie over de Bende van Nijvel met Hilde Geens en Paul Ponsaers, gemodereerd door Rudi Van Doorslaer.

► Lees meer

DUITSE INLICHTINGENDIENSTEN IN BELGIË

Op maandag 22 mei van 17 tot 19 uur vindt een dubbelpresentatie plaats van recente publicaties over de Duitse geheime politie en inlichtingendiensten in België in de 20ste eeuw. Dit is een initiatief van het BISC met de steun van het CegeSoma.

► Lees meer

DE ODYSSEE VAN JACQUES DE DUVE

Op woensdag 24 mei van 12.30 tot 14.00 uur komt Charles-Albert de Behault ons vertellen over de onwaarschijnlijke ontsnapping van een Belgische patriot die de geallieerden belangrijke militaire informatie wilde verschaffen. Fabrice Maerten modereert deze Ontmoeting Publieksgechiedenis.

► Lees meer

CHARLES-ALBERT
DE BEHAULT

TU RENDRAS UN GRAND SERVICE À L'ANGLETERRE

1943-1945
L'odyssée de Jacques de Duve

FOCUS OP DE COLLECTIES

HET FASCISME IN DE CEGESOMA BIBLIOTHEEK

Ontdek samen met onze bibliothecaris het derde en laatste deel (over populisme en nationaal-populisme) van een trilogie over het fascisme en de rijkdom van onze bibliotheekcollectie.

► Lees meer & bekijk de video

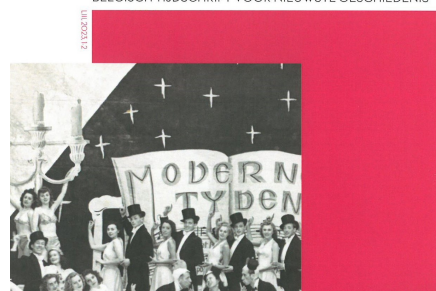
PUBLICATIE

NIEUW NUMMER VAN HET BTNG

Ontdek het nieuwste Engelse themanummer van het BTNG over spektakel- en amusementscultuur tijdens de twee Duitse bezettingen van België.

► Lees meer

JOURNAL OF BELGIAN HISTORY
REVUE BELGE D'HISTOIRE CONTEMPORAINE
BELGISCH TIJDSCHRIFT VOOR NIEUWSTE GESCHIEDENIS

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

Helden van het Verzet. Dit zijn de namen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog verloren ongeveer 15.000 mensen die in verzet tegen de bezetter waren gegaan het leven. Bijna al deze vrouwen en mannen zijn inmiddels vergeten. Daarom wordt op 8 mei – dag waarop de overwinning op het nazisme wordt herdacht – een 48-uur durende voorleesmarathon gehouden van de namen van verzetsmensen die tussen 1940 en 1945 zijn omgekomen. Het CegeSoma levert een belangrijke bijdrage voor dit initiatief.

Het voorlezen van de ongeveer 8.000 namen zal plaatsvinden tussen zaterdag 6 mei om 18 u en maandag 8 mei om 20.30 u. Het event zal doorgaan in het fort van Breendonk, dat door de Sipo-SD (Gestapo) werd gebruikt als Auffanglager (opvangkamp) voor verzetsmensen en andere vermeende tegenstanders van het regime. Deze plek staat dus symbool voor de nazi-onderdrukking in bezet België. [Het voorlezen wordt live uitgezonden via Facebook.](#)

Het event wordt georganiseerd door [de vzw Helden van het Verzet](#) in het kader van het programma **“Vrij op 8 mei”**. Het CegeSoma levert een belangrijke bijdrage want de meeste namen, voornamen, geboortedata, en plaatsen en data van overlijden die tijdens de 48 u zullen worden vermeld komen uit databanken die werden uitgewerkt voor het project [Wikibase Verzet](#). Dit project wil **informatie verzamelen – en publiceren** – uit de persoonsdossiers van verzetsmensen die worden bewaard bij het CegeSoma, de Dienst Archief Oorlogsslachtoffers en het Algemeen Rijksarchief. Deze kennisdatabank zal het mogelijk maken om onderzoek te doen in ettelijke duizenden beschrijvingen over meer dan 150.000 vrouwen en mannen uit het verzet, op basis van een naam, geboortedatum, woonplaats of de naam van een verzetsbeweging of -netwerk. Op dit ogenblik zijn reeds beschrijvingen ingegeven

van meer dan 100.000 dossiers, formulieren en steekkaarten van verzetsmensen die het statuut hebben aangevraagd van inlichtings- en actieagent, gewapend weerstander of weerstander in de sluikpers.

Binnen enkele maanden zal iedereen via een onlineplatform sporen kunnen terugvinden van deze verzetsmensen. In afwachting kan je altijd de wetenschappelijke coördinator van het project, [Fabrice Maerten](#), contacteren: hij zal graag voor je nagaan of er een of ander dossier bestaat met de naam van de verzetsman of-vrouw waarnaar je op zoek bent, en zo ja, kan hij je helpen om in de leeszaal van het CegeSoma de stukken in te kijken.

Ander nieuws

[Jonge Historici Promotie 2022 : een mooie « oogst »...](#)

['Spektakelcultuur' tijdens WOI en WOII: nieuw themanummer van het BTNG](#)

[Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'](#)

[Postdoctorale onderzoeksbeurzen voor Oekraïense onderzoekers](#)

[13-14 december 2022 : General Partner Meeting van EHRI-PP in het CegeSoma](#)

[Lancering Calls 2023 van de EHRI-Conny Kristel fellowships](#)

[Nieuws over het project Wikibase Verzet](#)

[Rijksarchief te Luik: Studiedag over het verzet](#)

[Het nieuwe nummer van het BTNG \(2022-3\)](#)

[Onderzoek : de NMBS en de deportaties tijdens WOII](#)

Het verzet in Antwerpen tijdens WOII

Studiedag in het Felixarchief van Antwerpen

Wereldoorlog II Conferentie

Antwerpen was de belangrijkste stad in Vlaanderen voor het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dat Antwerpse verzet is even divers als de stad zelf: mannen en vrouwen, Franstalige bourgeoisie en communisten, Joden en katholieken, rechts en links. De laatste jaren zien we steeds meer aandacht voor het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in België en deze studiedag, georganiseerd door het CegeSoma/Rijksarchief samen met het FelixArchief van de stad Antwerpen en het Vredescentrum, is daar deel van. De studiedag biedt een stand van zaken rond het onderzoek naar het verzet en sluit af met een debat over de betekenis van het verzet vandaag en morgen.

De studiedag gaat door in het FelixArchief in Antwerpen op 10 mei 2023. **Inschrijven is gratis maar verplicht, via een bericht aan : stadsarchief@antwerpen.be.**

Wees welkom !

PROGRAMMA

- 09:00-09:30 - **Ontvangst**
- 09:30-09:40 - **Verwelkoming** | Marie Juliette Marinus, FelixArchief
- 09:40-10:15 - **Het verzet in Antwerpen: synthese en krachtlijnen** | Nico Wouters, CegeSoma/Rijksarchief
- 10:15-10:45 - **Sessie 1: "De onvergetelijken Fidelio": Marcel Louette (1907-1978) als pionier in het verzet** |

Babette Weyns, UGent

- 10:45-11:15: **Koffie**
- 11:15-11:45 - **Sessie 2: "Voor vrede, brood en vrijheid": straatprotest van Antwerpse volkswomen tegen de bezetter (mei 1941)** | Michèle Corthals, UAntwerpen
- 11:45-12:30 - **Vragenronde**
- 12:30-13:30 - **Lunch**
- 13:30-14:00 - **Sessie 3: Het georganiseerde Joods verzet in Antwerpen: een stand van zaken** | Janiv Stamberger, Vredescentrum; Dorien Styven, Kazerne Dossin
- 14:00-14:30 - **Sessie 4: Collectieve herinnering versus oorlogsrealiteit: de politie van Deurne en het verzet, 1942-1944** | Herman Van Goethem, UAntwerpen
- 14:30-15:05 - **Vragenronde**
- 15:05-15:30 - **Koffie**
- 15:30-16:30: **Rondetafelgesprek en conclusies** | Marnix Beyen, UAntwerpen; Bruno De Wever, UGent; Nico Wouters, CegeSoma/Rijksarchief
- 16:30 - **Receptie**

Presentatie Studiedag en sturing rondetafelgesprek : Frank Seberechts, FelixArchief

-> UITNODIGING

10/05/2023 - 09:00 – 16:30

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar : FelixArchief - Oude Leeuwenrui 29 - 2000 Antwerpen

Wanneer : woensdag 10 mei 2023, 9u30 - 16u30 (aansluitend receptie)

Inschrijving : deelname is gratis maar inschrijven is verplicht en kan per mail naar stadsarchief@antwerpen.be

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

TREFWOORDEN

[verzet](#) [Vlaanderen](#)

De Bende van Nijvel. De feiten, het onderzoek, de toekomst.

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2023-4) - Uitnodiging van de vzw 'De Vrienden van het CegeSoma'.

[Conferentie](#)

Lezing met debat; genodigden : Hilde Geens & Paul Ponsaers

Debat gemodereerd door Rudi Van Doorslaer

De jaren 1980 staan in Europa te boek als de 'Loden jaren'. In België stond daarin de terreur van de *Cellules Communistes Combattantes (CCC)* en de z.g. Bende van Nijvel centraal. Bij diverse misdaden toegeschreven aan de bende, in 1982-1983 en later in 1985, vielen 28 doden en tientallen gewonden. Anders dan bij de CCC werden de daders en hun motieven nooit geïdentificeerd en verzandde het onderzoek in toenemende mate in totale onduidelijkheid en chaos. Rivaliserende politiediensten en justitiële instellingen bestreden elkaar met hypothesen over losgeslagen bandieten en extreemrechtse complotteurs. Twee parlementaire onderzoekscommissies brachten evenmin soelaas. En zo etterden de onopgeloste Bendemisdaden verder in het Belgisch maatschappelijk leven en groeiden ze uit tot een smet op zijn democratie. In 2015 besliste minister van Justitie Koen Geens de verjaring met 10 jaar uit te stellen en vandaag ligt een nieuw ontwerp op tafel voor een *sine die* verlenging ervan.

Stof genoeg dus voor een debat georganiseerd door de vzw 'Vrienden van het CegeSoma' in samenwerking met het CegeSoma/ Rijksarchief op **vrijdag 12 mei 2023 (14.00 – 16.30)**. Genodigden zijn twee Vlaamse specialisten: journaliste Hilde Geens en UGent professor en criminoloog Paul Ponsaers. Sinds de jaren 1980 hebben ze beiden deze zaak van nabij gevolgd en er ook meerdere publicaties aan gewijd. Moderator van het debat is de gewezen directeur van het CegeSoma Rudi Van Doorslaer. Zij zullen ingaan op de vragen: wat weten we eigenlijk? Wat kan er gezegd worden over de gerechtelijke enquête? Is er nog een toekomst voor het onderzoek?

Hilde Geens is licentiaat tolk Engels en Duits. Ze werkte als journaliste onder meer voor Knack, De Zwijger, Trends, Humo en Vrij Nederland. Sinds juli 2005 is ze met pensioen. Decennia lang verdiepte ze zich in de materie van de Bende van Nijvel. Met indrukwekkende hardnekkigheid beet ze zich vast in politieverlagen en archieven en ondervroeg ze talloze cruciale getuigen.

In 2013 zag het eerste resultaat van die zoektocht het licht. In *Beetgenomen* komt ze tot de conclusie dat ze, net als de onderzoekers, na die duizenden pagina's lectuur nog steeds nergens stond. In 2022 publiceerde ze met *Het complot van de stilte* een nieuw luik in die queeste. Daarin legt ze een verband tussen de zaak van rijkswachtcommandant Léon François (die verzeild raakte in de internationale drugssmokkel) en de Bende van Nijvel.

Paul Ponsaers is licentiaat in de Sociologie en doctor in de Criminologie van de KULeuven. Hij werkte als journalist voor het dagblad De Morgen, waar hij vooral betrokken was in het onderzoek naar de Bende van Nijvel. In 1988 schreef hij samen met G. Dupont het eerste boek over het thema, *De Bende. Een documentaire*.

Later werd hij hoofd van de afdeling Politiebeleidsondersteuning van de Algemene Politiesteundienst. Van 1998 tot 2012 was hij werkzaam als hoogleraar in de schoot van de Universiteit Gent, afdeling Strafrecht en Criminologie. Hij onderwees "Politiestudies", "Rechtssociologie" en "Methoden en Technieken van het Criminologisch Onderzoek". Sinds 2012 is hij professor emeritus van de UGent.

Hij houdt zich vandaag vooral bezig met diverse vormen van politiek geweld. In 2018 schreef hij *Loden jaren. De Bende van Nijvel gekaderd*.

12/05/2023 - 14:00 – 16:30

PRAKTISCHE INFO

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer: vrijdag 12 mei 2023 (14.00 – 16.30)

Inschrijven verplicht: isabelle.ponteville@arch.be of telefonisch op nummer 02.556.92.11

Aarzel niet om ook andere geïnteresseerden mee te vragen!

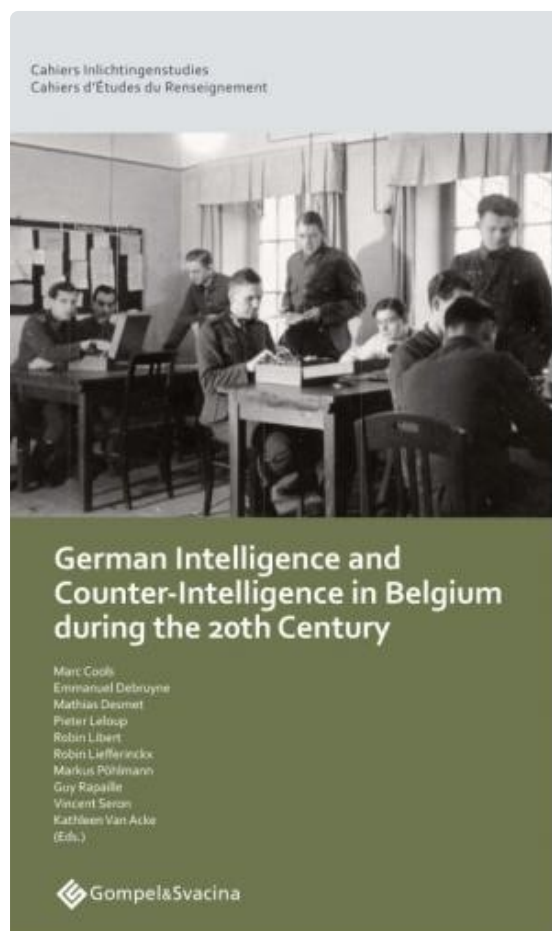
Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Geheime politie en inlichtingendiensten in België

[Wereldoorlog I](#) [Wereldoorlog II](#) [Koude Oorlog](#) [Conferentie](#)

Op maandag 22 mei van 17u tot 19u organiseert het BISC (Belgian Intelligence Studies Centre) met de steun van het CegeSoma een voorstelling van recente publicaties over **de Duitse inlichtingendiensten in België tijdens de 20e eeuw**.

Om 17u komen de auteurs van het laatste nummer van de ***Cahiers Inlichtingenstudies***, dat geheel aan dit thema is gewijd, hun werk bespreken over de Duitse inlichtingendiensten en geheime politie in België tijdens de twee wereldoorlogen en de Koude Oorlog.

Om 18u geven we het woord aan **Louis Fortemps** en **Vincent Gabriel**. Zij presenteren hun boek ***La police secrète de la Wehrmacht en Belgique (1940-1945)***, uitgegeven door Weyrich.

De bijeenkomst is gratis, maar inschrijving wordt ten eerste aanbevolen. Exemplaren van beide publicaties zullen ter plaatse te koop zijn.

22/05/2023 - 17:00 – 19:00

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 - 1070 Brussel

Wanneer: Maandag 22 mei 2023 (17.u - 19.u)

Inschrijving: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Tu rendras un grand service à l'Angleterre, 1943-1945. L'odyssée de Jacques de Duve.

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2023-5) – Uitnodiging door de vzw 'Vrienden van het CegeSoma'.

Wereldoorlog II Conferentie

Lezing met debat in het Frans.

Genodigde : Charles-Albert de Behault - Moderator : Fabrice Maerten.

Na twee mislukte ontsnappingspogingen aan het begin van WO II is Jacques de Duve, een Belgische patriot die afstamt van een oude familie uit Hannover, meer dan ooit ongedurig om een dienst te kunnen bewijzen aan zijn land en naar zijn Engelse echtgenote te gaan, een naaste medewerkster van Paul-Henri Spaak te Londen.

Om zijn doel te bereiken volgt hij de raad van twee Duitse officieren die gekant zijn tegen het naziregime, namelijk zijn oom langs moederskant die voor de Organisation Todt werkt en een oude vriend van deze, die instaat voor de Abwehr te Antwerpen. Hij neemt dienst bij de Abwehr met als enige bedoeling om de geallieerden zo snel mogelijk eersterangsinformatie te verstrekken. Zijn onthaal in Engeland is niet wat hij ervan verwacht had. Nadat hij het

verhaal gedaan heeft van zijn haast onwaarschijnlijke ontsnapping wordt hij opgesloten in een geheime gevangenis van MI5 waar de leefomstandigheden enorm zwaar zijn. Gedurende een jaar blijven de Engelsen hardnekkig geloven dat hij een agent in dienst van de Duitsers is... Terug in België wordt zijn naam helemaal gezuiverd en krijgt hij het Kruis der Ontsnapt.

Om de boeiende en aangrijpende wederwaardigheden van zijn schoonvader te reconstrueren en het boek te schrijven met de titel '*Tu rendras un grand service à l'Angleterre, 1943-1945. L'odyssée de Jacques de Duve*' (Je zal Engeland een grote dienst bewijzen, 1943-1945. De omzwervingen van Jacques de Duve), heeft Charles-Albert de Behault talrijke zowel familiale als overheidsbronnen opgezocht en vergeleken. Hij werd uitgenodigd door de vzw 'Vrienden van het CegeSoma' en zal op woensdag 24 mei worden geïnterviewd door Fabrice Maerten tijdens een Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma.

Iedereen welkom!

Charles-Albert de Behault behaalde diploma's rechten, financiën en management. Sinds zijn pensionering heeft hij een tiental artikels van geschiedkundige aard gepubliceerd. Zijn werk is prioritair gebaseerd op primaire bronnen.

'Tu rendras un grand service à l'Angleterre', zijn eerste boek, bevat de neerslag van drie jaar opzoekingswerk in verschillende dossiers, waarvan de meeste pas onlangs werden gedeclineerd of nog steeds slechts beperkt toegankelijk zijn. Claus Taaks, een Duits geschiedkundige gespecialiseerd in Enigma (elektromechanische codeermachines) en het Duitse verzet tegen de nazi's, heeft hem hierbij geholpen.

Fabrice Maerten maakt sinds 1995 deel uit van het wetenschappelijk team van het CegeSoma waar hij verantwoordelijk is voor de omkadering van het publiek bij de raadpleging van de collecties. Hij is doctor in de geschiedenis (UCL) en spitst zijn onderzoek toe op de geschiedenis van het verzet in België tijdens WO II.

In 2020 publiceerde hij 'Was opa een held? Speuren naar mannen en vrouwen in het verzet tijdens WO II' (*'Papy était-il un héros ? Sur les traces des hommes et des femmes dans la Résistance pendant la Seconde Guerre mondiale'*).

24/05/2023 - 12:30 – 14:00

PRAKTISCHE INFO :

Waar ? : Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer ? : Woensdag 24 mei 2023 (12.30 – 14.00)

Inschrijving verplicht : isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Wie wil kan het boek ter plaatse kopen tegen € 24.

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Het fascisme in de bibliotheek van het CegeSoma (3): erfgenamen, populisten en 'nationaal- populisten'.

"Het fascisme in de bibliotheek van het CegeSoma (3): erfgenamen, populisten en 'nationaal- populisten". Onder deze vlag nodigen wij u uit om kennis te maken met het veertiende onderwerp van onze reeks 'afspraak met de bibliothecaris'. Bij elk onderwerp nemen we u mee in onze collecties. Aan elk onderwerp wordt ook een video gewijd en een tekst die de informatie uit de video vervolledigt.

Bekijk de veertiende video 'Afspraak met de bibliothecaris: 14. Het fascisme in de bibliotheek van het CegeSoma (3): erfgenamen, populisten en 'nationaal- populisten'.

Le fascisme : 3. Populisme et national-populisme/Het fasci...

Het Italiaanse en Duitse fascisme hebben wel degelijk sporen nagelaten in de geschiedenis van de 20ste eeuw. Zo'n negatieve sporen dat het voor het overgrote deel van de Europese publieke opinie gedurende decennia vanzelfsprekend was ... 'Dat nooit meer!'. Behalve enkele zeer specifieke gevallen (Spanje, Portugal ...), leek het fenomeen 'fascisme' definitief tot het verleden te behoren. Zelfs de dekolonisatie met de onrust, frustraties en vernederingen die ze her en der in de Westerse landen wist op te roepen, deed het fascisme niet herrijzen, enkele splintergroepen niet te na gesproken (OAS in Frankrijk, Mouvement d'Action Civique in België, enz. ...). De 'Movimento sociale italiano' leek lang de enige 'neo-fascistische' beweging in de diverse sociaal-democratisch bestuurd landen. Aan het begin van de jaren '70 keert de conjunctuur; er volgt een erg lange structurele crisis waarbij nieuwe leiders opstaan die een minder meegaand en hartelijk 'neoliberalisme' voorstaan en een sociale 'ontvetting' bepleiten. Het Sovjetcommunisme sterft een stille dood en de wereldeconomie globaliseert. Die toenemende globalisering draait minder goed uit dan voorspeld. De tijd verstrijkt en de laatste generaties die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt, verdwijnen stilaan.

Aan het eind van de jaren '80 verschijnen er op het 'Oude Continent' politiek formaties die men zonder al te veel

polemische overdrijving min of meer als erfgenamen van het fascisme tijdens het interbellum kan bestempelen. Of het nu gaat om het Franse 'Front National', om de Scandinavische en Nederlandse antibelastingspartijen of om het 'Vlaams Blok' in Vlaanderen, ze roepen allemaal een 'déjà vu-gevoel' op bij de politicologen en historici (om nog niet te gewagen van de linkse publicisten die altijd klaarstaan om de terugkeer van het 'smerige beest' aan de kaak te stellen). Bestrijden zij niet allemaal de representatieve democratie in naam van het gesublimeerde Volk dat alle deugden in zich verenigt en ... 'direct' communiceert met een charismatische leider die zich volop op die rechtstreekse band beroept? Naarmate de 20ste eeuw vordert, met spectaculaire aanslagen en herhaalde crisissen, lijken de democratieën meer en meer machteloos en louter formeel te worden, terwijl die bewegingen die men steeds vaker 'populistisch' of beter nog 'nationaal-populistisch' noemt zich almaar versterken tot de verkiezing van Donald Trump tot president van de Verenigde Staten. Historisch gesproken een vloedgolf.

Het CegeSoma is het aan zichzelf verplicht om aandacht te besteden aan dit fenomeen en een aantal interessante werken erover in de collecties van de bibliotheek op te nemen.

Momenteel beschikken we nog niet over de studies van Dominique Borne (*Petits bourgeois en révolte? Le mouvement Poujade-1977*) of Sandro Setta (*L'Uomo Qualunque 1944-1948-2005*), maar dat is slechts een kwestie van tijd, en we bezitten al veel werken over het Franse Front National en zijn buitenlandse navolgers. We denken hier aan de erg interessante synthese 'Extrême droite et national-populisme en Europe de l'Ouest', die in 2004 onder leiding van Pierre Blaise en Patrick Moreau verscheen bij de 'Editions du CRISP'. Een studie met een hoog wetenschappelijk gehalte, die na enkele jaren navolging kreeg in heel wat werken over deze thematiek. Als bij toeval bleek de fenomenale opgang van Donald Trump in de media en zijn verrassende verkiezing aan het hoofd de Verenigde Staten hiervoor een enorme catalysator. Terwijl Enzo Traverso vóór 2017 nog één van de zeldzame internationale onderzoekers was die zich met dit fenomeen bezighielden, na de werken van Dick Pels (*Het volk bestaat niet. Leiderschap en populisme in de mediademocratie-2011*), Pierre-André Taguieff (*Le nouveau National-populisme-2012*) en Benjamin Moffitt (*The global rise of populism-2016*), zien we vanaf 2017 als gevolg van die verkiezing een ware bloei van geschiedkundige geschriften over het populisme, zijn uitwassen, verschillende verschijningsvormen en gevaren.

Bij voorbeeld: terwijl Federici Finchelstein in zijn werk 'From fascism to populism in history' uit 2017 het populisme in zijn algemene context kadert, brengen politicologen die aanleunen bij de universiteit van Oxford in hetzelfde jaar het omvangrijke 'Oxford Handbook of populism' uit. Nauwelijks een jaar later probeert de Belg Bruno Colmant het onderwerp volledig te behandelen in 'Du rêve de la mondialisation au cauchemar du populisme' (2019), terwijl Federico Tarragoni (een beetje naïef?) 'Lesprit démocratique du populisme' (2019) publiceert, waarin hij het populisme beschouwt als een authentiek volks protest tegen de holheid van de democratie die meer en meer louter theoretisch lijkt ... In tegenstelling tot deze visie verscheen in 2016 'Les nouveaux autoritaires. Justiciers, censeurs et autocrates' van Renée Frégosi. Zij ziet in deze contestataire krachten alleen zuiver negatieve elementen geïnspireerd door gevaarlijke demagogen die zich weinig bekommeren om het algemeen belang. Die these wordt in 2022 'con amore' herhaald door Gino Germani in 'Authoritarianism, fascism and national populism'. Het links populisme wordt duidelijk minder bestudeerd, al besteden uitstekende onderzoekers, zoals bij voorbeeld Chantal Mouffe, er wel aandacht aan.

Vermits de zaken zijn wat ze zijn en de mensheid, met haar korte geheugen, is wat ze is, kunnen we ervan uitgaan dat het nationaal-populisme, net als het fascisme, een mooie toekomst wacht ... op zijn minst in de collecties van onze bibliotheek!

'Spektakelcultuur' tijdens WOI en WOII: nieuw themanummer van het BTNG

Eind maart 2023 verschijnt het nieuwe dubbelnummer van het *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*. Gastredacteurs **Roel Vande Winkel** en **Leen Engelen** (beiden KU Leuven) presenteren een Engelstalige themanummer over spektakel- en amusementscultuur tijdens de Duitse bezettingen van België tijdens de Eerste- en Tweede Wereldoorlog. Dit nummer, met maar liefst twaalf bijdragen van evenveel auteurs, is de neerslag van een studiedag van het Instituut voor Mediastudies van de KU Leuven van 12 en 13 maart 2020 in CegeSoma.

Leen Engelen (UAntwerpen & KU Leuven) & **Roel Vande Winkel** (KU Leuven) openen het nummer als gastredacteurs, met een artikel waarin ze pleiten voor interdisciplinair onderzoek over 'spektakelcultuur' in de brede zin.

De artikelen van **Margo Buelens-Terryn** (UAntwerpen), **Evelien Jonckheere** (UAntwerpen) en **Klaas de Zwaan** (Vrije Universiteit Amsterdam) gaan alledrie over het gebruik van de projectielantaarn tijdens WOI in diverse casussen als Antwerpen, Brussel, Mortsel en in het neutrale Nederland. Vervolgens kijkt Paul van Ostaijen-specialist **Erik Spinoy** (ULiège) naar hoe Van Ostaijen in zijn gedicht *Bezette Stad* (1921) gebruikt maakte van diverse verwijzingen naar de toenmalige populaire film. De gerenommeerde filmspecialist **Guido Convents** kijkt naar de 'ontvangstzijde' van kunst en cultuur, door filmverspreiding en -consumptie in bezet België tijdens WOI te analyseren. **Leen Engelen** spitst toe op één 'cultuursite' tijdens WOI, met name de '*Louvain Palace*' in Leuven, als een kruispunt van diverse

culturele praktijken.

Maar ook de Tweede Wereldoorlog ontbreekt niet. **Louis Fortemps** (*Institut de Recherches Historiques du Septentrion* bij de *Université de Lille* & Instituut voor Media Studies van de KU Leuven) & **Roel Vande Winkel** analyseren de politiek van de Duitse *Propaganda-Abteilung Belgien*. De muziekhistoricus **Erik Baeck** behandelt het Duitse beleid in de programmatie van opera's in het bezette België van zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog. Ook muzikologe **Hedwige Baeck-Schilders** integreert beide bezettingsperioden in haar artikel, maar zij richt zich op de symfonieconcerten in Antwerpen. **Eric Derom** is een andere specialist muziekgeschiedenis die kijkt naar de programmatie van het Symfonisch Orkest van Zender Brussel en *Radio Bruxelles* tijdens WOII.

Sophie De Schaepdrijver (*Pennsylvania State University*) tot slot, geeft het nummer een sterke conclusie door te reflecteren op de diverse manieren waarop repressieve bezettingsregimes kunnen interageren met populair vermaak en cultuur in brede zin.

Dit dubbelnummer kost 25 euro (excl. portkosten) en is te bestellen bij Hilde Keppens, CegeSoma, Luchtvaartsquare 29, 1070 Brussel, +32 2/556 92 11 - Hilde.keppens@arch.be.

Voor nog meer informatie verwijzen we u graag naar [de website over film in bezet België van de KU Leuven](#), beheerd door Roel Vande Winkel.

Ander nieuws

[Jonge Historici Promotie 2022 : een mooie « oogst »...](#)

[Helden van het Verzet. Dit zijn de namen.](#)

[Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'](#)

[Postdoctorale onderzoeksbeurzen voor Oekraïense onderzoekers](#)

[13-14 december 2022 : General Partner Meeting van EHRI-PP in het CegeSoma](#)

[Lancering Calls 2023 van de EHRI-Conny Kristel fellowships](#)

[Nieuws over het project Wikibase Verzet](#)

[Rijksarchief te Luik: Studiedag over het verzet](#)

[Het nieuwe nummer van het BTNG \(2022-3\)](#)

[Onderzoek : de NMBS en de deportaties tijdens WOII](#)